

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ยาแผนปัจจุบันเป็นการรักษาตามอาการซึ่งเป็นการรักษาที่ปลายเหตุแม้มีผลในการรักษาโรคหรือหยุดอาการได้จริงแต่ในอีกทางหนึ่งก็จะเป็นสารเคมีที่คอยสะสมในร่างกาย หรือให้ผลเสียหายต่อร่างกายในทางใดทางหนึ่ง เคยมีผู้กล่าวว่า การรักษาโรคโดยใช้แผนปัจจุบัน ยาก็จะมีผลข้างเคียงทำให้เกิดโรคอีกโรคหนึ่งพอหายจากโรคเก่า อีกไม่นานก็ต้องตามไปรักษาโรคใหม่ เป็นอย่างนี้ไปเรื่อยๆ มิใช่การรักษาสุขภาพที่ยั่งยืนเลย ซึ่งจากเหตุการณ์รักษาโรคที่ไม่ยั่งยืนนี้ ทำให้เกิดผลก็คือ การรักษาโรคกลายเป็นอุตสาหกรรม เป็นธุรกิจที่มุ่งหวังแต่ผลกำไร ตรงข้ามกับสมุนไพร ที่เมื่อไปรักษาโรคหนึ่ง มักพบว่าสามารถรักษาโรคอื่นๆที่มีได้ตั้งใจจะรักษาให้หายไปด้วย รวมทั้งป้องกันโรคที่อาจจะเกิดขึ้น เหตุก็คือการส่งเสริมความสมดุลของร่างกาย อันเป็นกลไกหลักที่ทำให้ร่างกายสามารถมีภูมิคุ้มกันโรค หรือภูมิชีวิต ที่จะรักษาเยียวยาร่างกายตนเองได้ และยังมีสุขภาพที่แข็งแรงในระยะยาว สมุนไพรส่วนใหญ่ จะพบฤทธิ์หรือพลังที่เรียกว่า Antioxidant ที่จะช่วยกำจัดอนุมูลอิสระที่เกิดขึ้นตลอดเวลาในร่างกาย อันเป็นสาเหตุของความเสื่อมโทรมของอวัยวะต่างๆและเป็นสาเหตุของการเกิดโรคภัยไข้เจ็บ

การใช้ยาสมุนไพรไทยสามารถจำแนกตามโครงสร้างของยาได้ 4 อย่างคือ ตัวยาตรง คือยาที่มีสรรพคุณบำบัดโรคและลดไข้โดยเฉพาะเรื่อง ตัวยาช่วย คือตัวที่ใช้รักษาโรคแทรก โรคตามหรืออาการของโรคที่รองลงมาเช่น มีอาการไอ มีเสมหะ ก็มีตัวยาขับเสมหะด้วย ตัวยาประกอบ คือตัวยาที่ใช้รักษาอาการข้างเคียงอันเป็นผลของตัวยาสองตัวแรกและยังช่วยบำรุงร่างกาย มักใช้เพื่อเป็นการคุมฤทธิ์ยาอื่น ตัวยาชูกำลังหรือเสริมและแต่งสี เป็นตัวยาที่ทำให้รับประทานยาได้ง่าย แต่อย่างไรก็ตามการใช้สมุนไพรแม้จะมีความปลอดภัยในการใช้รักษาดีกว่ายาแผนปัจจุบันแต่มีข้อควรระวังด้วยเช่นกัน เพราะบางคนที่ใช้สมุนไพรแบบเดียวกันอาจไม่แพ้ ขณะที่บางคนแพ้ การใช้สมุนไพรจึงมีหลักการใช้อย่างง่าย ๆ 5 อย่าง คือ ใช้ให้ถูกต้น ใช้ให้ถูกส่วน ใช้ให้ถูกขนาด ใช้ให้ถูกวิธี และใช้ให้ถูกกับโรค (พะเยาว์ เหมือนวงษ์ญาติ, 2545)

มีรายงานพบว่ามูลค่าของการรักษาพยาบาลในระบบแพทย์ปัจจุบันมีสูงถึงปีละ 300,000 กว่าล้านบาท โดยที่ยาแผนปัจจุบันที่ใช้นั้น ต้องนำเข้าจากต่างประเทศเกือบทั้งหมด จึงส่งผลกระทบต่อปัญหาเศรษฐกิจของชาติ และมีการวิเคราะห์ว่าสมุนไพรนั้น สามารถทดแทนการใช้ยาแผนปัจจุบันในการรักษาโรคได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30-50 ของมูลค่าการรักษาโรคโดยรวม จึงจะเห็นได้

ความรู้ในการใช้สมุนไพร หมายถึง ลักษณะความรู้เรื่องสมุนไพรที่เป็นองค์รวมซึ่งจำแนกเป็นคุณค่าทางการรักษาและวิธีการใช้สมุนไพร การคัดเลือกสายพันธุ์และการเสาะแสวงหา การอนุรักษ์การปลูก การแปรรูปรวมไปถึงความเชื่อวัฒนธรรม การเรียนรู้และการถ่ายทอด

การถ่ายทอดความรู้ในการใช้สมุนไพร หมายถึง การส่งต่อความรู้ในการใช้สมุนไพรจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งเพื่อสืบทอดการดำรงอยู่และเพื่อสืบทอดในรุ่นต่อไป

ความเข้าใจในการใช้พืชสมุนไพร หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับพืชสมุนไพร และพฤติกรรมการใช้สมุนไพรของประชาชนบ้านหนองโน ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลสารสนเทศจำนวนชนิดของสมุนไพรพบในบ้านหนองโน ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
2. ได้คำรับยาพื้นบ้านของบ้านหนองโน
3. ทราบความนิยมในการใช้พืชสมุนไพรของชาวบ้าน บ้านหนองโน ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
4. เกิดแนวทางใหม่ในการใช้สมุนไพรเพื่อรักษาโรคแทนยาแผนปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY